

Rabbi Akiva and Moshe Rabbeinu
Rabbi Menachem Penner
Dean, Rabbi Isaac Elchanan Theological Seminary

In memory of Yehuda Frankel, z"l, Moshe Yehuda Ben Meir Eliyahu

מסכת אבות דרבי נתן פרק ו

מה היה תחלתו של ר' עקיבא? אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר. אמר "מי חקק אבן זו?" אמרו לו "המים שתדיר נופלים עליה בכל יום" ... מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך - פסל את הקשה. דברי תורה - שקשין כברזל - על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה. הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות. א"ל "רבי - למדני תורה!" אחז רבי עקיבא בראש הלוח - ובנו בראש הלוח. כתב לו אלף בית - ולמדה. אלף תיו - ולמדה. תורת כהנים - ולמדה. היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה.

תלמוד ירושלמי מסכת שקלים דף כא/א

אמר רבי יונה: כתיב "לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל" - זה ר"ע - שהתקין מדרש ההלכות והגדות.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פו/א

אמר רבי יוחנן סתם מתניתין - רבי מאיר. סתם תוספתא - רבי נחמיה. סתם ספרא - רבי יהודה. סתם ספרי - רבי שמעון. וכולהו - אליבא דרבי עקיבא.

מדרש תנחומא חקת פרק ח

דברים שלא נגלו למשה - נגלו לרבי עקיבא וחביריו. "וכל יקר ראתה עיני" - זה רבי עקיבא וחביריו.

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כט/ב

אמר רב בשעה שעלה משה למרום - מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו "רבש"ע - מי מעכב על ידך?" אמר לו "אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות - ועקיבא בן יוסף שמו - שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות". אמר לפניו "רבש"ע - הראהו לי". אמר לו "חזור לאחורך". הלך וישב בסוף שמונה שורות - ולא היה יודע מה הן אומרים! תשש כחו. כיון שהגיע לדבר אחד - אמרו לו תלמידיו "רבי - מנין לך?" אמר להן "הלכה למשה מסיני". נתיישרה דעתו.

חזר ובא לפני הקב"ה. אמר לפניו "רבוננו של עולם - יש לך אדם כזה - ואתה נותן תורה על ידי?" אמר לו "שתוק - כך עלה במחשבה לפני" אמר לפניו "רבוננו של עולם: הראיתני תורתו. הראני שכרו!" אמר לו "חזור לאחורך". חזר לאחוריו. ראה ששוקלין בשרו במקולין. אמר לפניו "רבש"ע - זו תורה וזו שכרה?" א"ל "שתוק - כך עלה במחשבה לפני".

Rabbi Yehudah said in the name of Rav; In the hour Moshe ascended on high he found the Holy One Blessed be He sitting and affixing [literally 'typing'] tying crowns to letters. He said before Him, 'Master of the world, who stays in Your hand?' He said to him, "There is a man who will in the future" [literally: "There is one man who will be in the future at the end of many generations"] and Akiva son of Yosef is his name who [in the future] will derive from every ornament and ornament mounds and mounds of laws."

He said to Him, "Master of the world show him to me." He said to him: "Turn around." He went and sat at the end of eight rows and did not know what they were saying- he was upset [literally: "his strength was weakened."] When they reached one thing his students said to him, "Our master, From where do you know this thing? [literally: whence to you this thing?] He said to them, It is a law [given] to Moshe from Sinai" - he was calmed [literally: his knowledge was settled".]

He returned before the Holy One Blessed be He and said before Him, "Master of the World, You have such a man and You give the Torah through my hand?" He said to him, "Be silent: so came up in thought before Me."

He said to Him, "Master of the World, You showed me his Torah, show me his reward." He said to him: "Turn around." He turned around and saw that they were weighing his flesh in the marketplace. He said before Him, "Master of the World, this is Torah and this is its reward?" He said to him, "Be silent: so came up in thought before Me."

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יט/ב

אמר רבי יוחנן מאי דכתיב "ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר"? מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש.

מדרש רבה קהלת פרשה ה פסקה ז

מקרא משנה הלכה תלמוד תוספות ואגדות - ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו - כולן נתנו הלכה למשה מסיני.

רש"י - מנחות

נתיישרה דעתו - של משה - הואיל ומשמו אומר - אף על פי שעדיין לא קבלה.

מדרש רבה שמות פרשה מא פסקה ו

"ויתן אל משה" - אמר ר' אבהו כל מ' יום שעשה משה למעלה - היה למד תורה ושוכח. א"ל "רבון העולם! יש לי מ' יום - ואיני יודע דבר!" מה עשה הקב"ה? משהשלים מ' יום - נתן לו הקב"ה את התורה מתנה - שנאמר "ויתן אל משה".

וכי כל התורה למד משה? כתיב בתורה (איוב יא) "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"! ולא רבעים יום למדה משה? אלא כללים למדהו הקב"ה למשה.

רש"י

ויקרא אל משה: לְכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל אֲמִירוֹת וּלְכָל צְוִיִּים קִדְמָה קְרִיאָה - לְשׁוֹן חֶבֶה - לְשׁוֹן שְׂמֵלָאֲכִי הַשָּׂרִת מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ ... אֲבָל לְנִבְיָאֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם - נִגְלָה עֲלֵיהֶן בְּלִשׁוֹן עֲרָאִי וְטִמְאָה - שְׁנֵאמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בָּלָעַם (במדבר כ"ג):

בעל הטורים

א' דויקרא - זעירא - שמשה לא רצה לכתוב אלא "ויקר" - כדרך שנא' בבלעם - כאלו לא נראה לו השם אלא במקרה. ואמר לו הקב"ה לכתוב גם באל"ף. וכתבה קטנה.

מדרש רבה דברים פרשה ג פסקה יב

אמר ר"ל בשעה שכתב את התורה - נטל משה זיו הפנים. כיצד? אמר ר"ל: התורה שנתנה למשה עורה של אש לבנה וכתובה באש שחורה וחתומה באש ומלופפת באש. ועם שכותב - קינח את הקולמוס בשערו. ומשם נטל זיו הפנים.